

الزام مصرف‌کنندگان بزرگ به خرید برق تجدیدپذیر

در واکنش به ناکارآمدی نسبی مدل خرید تضمینی، سیاست‌گذار به سمت ایجاد الزام برای مصرف‌کنندگان بزرگ، به‌ویژه صنایع، در تأمین برق از منابع تجدیدپذیر حرکت کرده است. طبق ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان، صنایع موظف شده‌اند حداقل پنج درصد از برق مصرفی خود را از طریق انرژی‌های تجدیدپذیر تأمین کنند. این الزام، توسعه مدل «نیروگاه‌های خودتأمین» را به‌همراه داشته و خرید برق از بورس انرژی را نیز تسهیل کرده است.

در راستای تقویت این مسیر، مشوق‌هایی مانند معافیت از مدیریت بار توانیر برای صنایع تجدیدپذیرمحور پیش‌بینی شده، هرچند محدودیت‌های شبکه و ضرورت ایجاد فیدر اختصاصی، موانعی فنی در اجرای گسترده آن ایجاد کرده است. ظرفیت رقابت‌پذیری بورس انرژی نیز تا سقف پنج هزار مگاوات برآورد می‌شود اما افزایش تدریجی سهم تجدیدپذیر در الگوی مصرف صنایع مستلزم اقدام‌ها سیاستی مکمل خواهد بود.

چالش دیگر توسعه تجدیدپذیرها

در کنار چالش‌های نهادی و مالی، توسعه تجدیدپذیرها با موانع اجرایی و زیرساختی نیز روبه‌رو است. یکی از مهمترین چالش‌ها، تأمین منابع ارزی برای واردات تجهیزات کلیدی است. به‌دلیل ظرفیت محدود تولید داخل، عمده تجهیزات نیروگاهی از چین به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده پنل‌ها و اینورترهای خورشیدی تأمین می‌شود. به همین منظور، سازمان ساتبا به‌دنبال توسعه نیروگاه‌ها از طریق مدل EPCF با شرکت‌های چینی و سپس واگذاری آن‌ها به بخش خصوصی است. اقدام‌ها پیشنهادی برای رفع چالش‌های توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر و تحقق اهداف برنامه شامل موارد زیر است:

- (۱) بازنگری در طرح‌های خرید تضمینی مبتنی بر «ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید»، لغو قرارداد پروژه‌های بدون پیشرفت با توجه به کاهش قیمت تجهیزات نیروگاه‌های تجدیدپذیر و کاهش بار مالی برای خرید تضمینی.
- (۲) ارائه منبع مالی جایگزین بازارمحور برای طرح‌های مبتنی بر «ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید» و «ماده ۶۱ قانون اصلاح الگوی مصرف»

نظیر عرضه در بورس انرژی، قراردادهای دوجانبه و صادرات مازاد؛

(۳) عمق‌دهی به بورس انرژی با افزایش سهم تکلیفی تجدیدپذیر برای بخش‌های مختلف مصرف‌کننده برق نظیر صنایع، کشاورزی، خانگی، تجاری و عمومی؛

(۴) تنوع الگوهای تأمین مالی پروژه‌های تجدیدپذیر از طریق ابزارهای نوین مانند اوراق مرابحه و صندوق پروژه.

(۵) تعیین ظرفیت مطلوب نیروگاه‌های تجدیدپذیر برای هر استان و تقویض برخی از اختیارات ساتبا در صدور مجوزها به استانداری‌ها برای تسریع و تسهیل فرآیند احداث نیروگاه (به علت ظرفیت‌های محدود ساتبا).

(۶) استفاده از ظرفیت تهاثر نفت با تجهیزات مورد نیاز نیروگاه‌های خورشیدی در چین و توسعه همکاری‌های بین‌المللی در این زمینه با محوریت بخش خصوصی؛

(۷) حمایت مالی هدفمند از طرح‌های مقیاس کوچک توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر به‌منظور کاهش تلفات شبکه، افزایش مشارکت مردمی و کاهش فشار بر شبکه سراسری.

